

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Inquiruntur quædam circa naturam Idearum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

primò enim hoc ad summum probaret, Deum, non aliarum rerum, sed unius hominis esse *Ideam*, cum de solo homine dicitur, eam factum esse ad similitudinem Dei. Deinde, neque hoc probat: ut enim aliquid respectu alterius sit exemplar, seu *Idea*, non sufficit quæcunque similitudo, sed talis, ut omnia rei faciendæ prædicata per eam exprimantur, ut num. 3. ostensum est: multa autem prædicata hominis, ut corpus, animal, &c. in Deo non reperiuntur.

SECTIO TERTIA.

Inquiruntur quædam circa naturam Idearum.

I. *Idea obiectiva sunt plures res, formales ratione.*

QUÆRES primò, utrum in Deo sint plures *Ideæ*? Respondetur, *Ideas* obiectivas esse realiter plures: sunt enim, ut dixi, res ipsæ possibiles cognitæ, quæ inter se distinguuntur. *Ideæ* autem formales sunt realiter idem, cognitio scilicet divina, quæ indivisibilis est, utpote cum Deo identificata, & ipse Deus.

II. *Cur dicatur esse plures Ideæ in Deo, & non plures scientiæ.*

Dicuntur tamen plures, quia sunt prædicatæ, & peculiariter ad rerum effectiorem ordinatæ, quæ cum producantur singulæ, & una distincta sit ab aliâ, singulas etiam habere dicuntur *Ideas*, illam scilicet divinæ scientiæ partem, ut ita dicam, seu formalitatem, quæ unicuique correspondet. Quo sensu dixit S. Augustinus loco sect. 1. num. 3. citato, non eandem esse rationem hominis & equi, sed singula propriis esse creatura rationibus. Et hanc ob causam, dicimus potius esse in Deo plures *Ideas*, quam plures scientias, quamvis in rigore æquè dici posset in Deo esse plures scientias ratione nostrâ, ac plures *Ideas*.

III. *Deus omnino omnino rerum, quantumvis minutarum, habet Ideas.*

QUÆRES secundò: quantum rerum habeat Deus *Ideas*? Respondetur, omnium omnino quæ produci possunt, quantumvis sint exiguæ. Dicit tamen non incongruè potest, quod hic advertit S. Thomas a. 3. *Ideam* nempe compositi, omniumque in eo contentorum, accidentium scilicet, modorum, &c. vocari posse *Ideam* totalem, ex variis *Ideis* partialibus, rebus scilicet, quæ compositum illud complement & constituent, respondentibus; ita ut una sit *Idea* partialis materiæ, alia formæ, alia unionis, alia hujus, alia illius accidentis &c. Sicut enim illa omnia unum integrant compositum, ita hæc unam integrant compositum *Ideam*. Universalium verò non habet Deus *Ideam*, cum illa non faciat, sed sola singularia.

IV. *Deus habet Ideam materialis peccati, habitus vitiosi, erroris, & similibus.*

P. Granado hic, tract. 7. Disp. 4. num. 7. ait Deum non habere *Ideam* materialis peccati; *Idea* enim, inquit, est causa rei cuius est *Idea*, Deus autem, materialis peccati nequit esse causa. At quicquid sit de nomine *causæ*, communis est Theologorum sententiæ, Deum ad materiale peccati, physicè unâ cum voluntate creatâ concurrere; hoc autem sufficit, ut dicatur habere illius *Ideam*. Imò, ut ostendi Disp. 29. Phys. præcipuè sectione 2. & 5. S. Thomas, & Theologi communiter dicunt, Deum, ut causam universalem physicè ad materiale peccati concurrere. Idem existimo de errore, habitu vitioso, & similibus, Deum scilicet horum omnium habere *Ideas*, utpote ad quarum productionem, physicè similiter concurrat.

V. *Habet Deus Ideam negationum, & privationum.*

QUÆRES tertio: utrum Deus habeat *Ideam* negationum & privationum? Negat P. Granado citatus num. 8. quia nullam habent negationes entitatem, circa quam exerceri possit causalitas extrin-

plaris: quæ de causâ dicunt omnes, Deum non habere *Ideas* entium rationis. Alii tamen asserunt habere Deum *Ideam* negationum & privationum, cum ab eo fieri aliquo modo possint; in Ægypto enim, & in morte Christi, destruendo lucem, causavit tenebras, & in universali Orbis diluvio homines & animalia tollendo; eorum aliquo modo fecit negationes, illorumque loco substituit.

QUÆRES quinto: habeatne Deus *Ideas* Verbi Divini, & Spiritus Sancti. Communis hac in re sententiæ est negativa: Patres siquidem & Theologi, dum de *Ideis* loquuntur, eas semper in ordine ad creaturas, resque extra Deum existentes explicant: eorum autem communi vocis hujus usurpationi, cum quæstio magnam partem sit de modo loquendi, multum est tribuendum.

VI. *Sine in Deo Idea Verbi, & Spiritus Sancti.*

Malè tamen Barnez hic, art. 1. Concl. 5. & Zuzmel q. 2. concl. 7. temerarium esse dicunt, vel etiam fortè errorem, aut errori proximum; asserere, Deum habere *Ideam* Verbi divini, & Spiritus Sancti; quòd scilicet *Idea* denotet causam, in divinis autem ad intra non datur causa, sed tantum Principium. Hæc, inquam, ratio infirma est ad tam gravem censuram opinioni alicui inurendam; *Idea* siquidem juxta omnes ad hoc tantum requiritur, ut operantem ad rei alicujus effectiorem dirigat; in hoc autem conceptu non involvitur vera causalitas. Ob auctoritatem igitur magis, quam rationem, tenendum est, Deum in operationibus ad intra non habere *Ideam*.

VII. *Idea non necessario denotat veram causalitatem.*

QUÆRES quarto: Utrum si Deus, non liberè, sed ex necessitate naturæ operaretur, & creaturas produceret, dici posset habere earum *Ideam*. Negat S. Thomas q. 3. de verit. a. 1. corp. ubi conceptum *Ideæ* in eo situm esse ait, ut quis ex consilio operetur, & finem sibi liberè præscribat: quæ de causa S. Dionysius de Div. Nom. cap. 5. *Ideas* vocat prædestinationes & bonas voluntates. Unde nonnulli hoc nomine Deum negant habere *Ideam* Verbi divini, & Spiritus Sancti, quòd eorum productiones non sint liberæ. Alii nihilominus ad rationem *Ideæ* non requirunt, nisi ut agens intellectuæ per illam ad opus aliquod efficiendum dirigatur, sive opus illud liberè exequatur, sive necessariò. Sicut si pictor aliquis in amentiam incideret, & jam non compos sui, imaginem scitè delinearet, haberet, inquam, imaginis illius *Ideam*.

VIII. *An, ut quis dicatur habere Ideam, requiratur ut operetur liberè.*

Mihi modus loquendi S. Thomæ videtur congruentior, & notioni *Ideæ* conformior: ut enim quis per *Ideam*, seu ex arte operetur, præfigere sibi debet finem, atque ex electione quadam menti proponere exemplar, animo illud imitandi, & ex ejus directione opus intentum ad perfectionem perducendi: quod innuere videtur libertatem, atque ut quis mentis compos sit, & operationis suæ dominus: alioqui cur simias non dicimus operari per exemplar; dum operationes hominum intuentes, easdem gestibus suis exprimunt? Dices, quia non sunt agentia intellectuæ. Contra: secundum illam sententiam perinde est esse vel non esse agens intellectuæ, ut quis rei alicujus habeat *Ideam*, & operetur per exemplar: quid enim refert esse agens intellectuæ, nisi intellectuæ, seu rationali modo, hoc est, liberè & cum electione operetur. Unde, sicut hi auctores ad rationem *Ideæ* & exemplaris negant requiri libertatem, ita alii asserunt non requiri intellectum, sed sufficere imaginationem, sicque bestias dicunt operari per exemplar. Quare dico pictorem illum in statu amentia non operari proprie per exemplar, nec habere in rigore imaginis illius *Ideam*.

IX. *Probabiliter est, ad Ideam requiri libertatem in operando.*

Vltimus ostenditur ad rationem Ideæ requiri libertatem.

Quæres

X.
Idea divina
sunt ratione
nostra infi-
nita.

Quæres quintò, quot sint divinæ *Ideæ*? Res-
pondetur, *Ideas* formales, ut supra dixi, non esse
plures, sed realiter loquendo, unicam tantum in
Deo esse rerum omnium *Ideam*, ipsam scilicet ejus
cognitionem, per quam res omnes indivisibiliter
representat. Ratione tamen nostrâ sunt infinitæ,
tot scilicet quot sunt *Ideæ* objectivæ, seu res per
scientiæ practicæ directionem à Deo producibiles:
ita Suarez hic, lib. 3. de Attrib. cap. 5. num. 14.
Granado 1. parte, tract. 7. disp. quintâ, num. 2.
& alii.

Quæres sexto, quomodo differant *Ideæ* & exem-
plar? Ut plurimum sumuntur promiscuè: dici tamen
posset, *Ideam* spectare res pure possibilis, seu quæ de
facto, nunquam producerentur, ac proinde esse scienti-
am ad res producendas, in actu primo directricem.
Exemplar verò est scientia Dei prout refertur ad res,
non pure possibilis, sed actu in aliqua temporis dif-
ferentiâ faciendas, ad eas scilicet, ad quas pro signo
posteriori terminatur scientia visionis. Quod po-
stremum docere videtur S. Thomas hic, q. 15. a. 1.
Et hæc de *Ideis*, & Scientia Dei sufficiant.

XI.
Idea & ex-
plar quomodo
differant.

DISPUTATIO XXVI.

De Divinâ Voluntate.

RECTVS doctrina ordo postulat, ut tractatui de Scientia Dei, tracta-
tum de ejusdem Voluntate subjiciamus, quedamque circa illam, ut de
Scientia fecimus, inquiramus. Ejus itaque inprimis naturam investigabimus;
quæ cognitâ, haud difficilis ad alia, quæ in eâ reperiuntur, erit progressus.
Quibus tamen examinandis eò minùs necessarium erit diutiùs insistere, quòd
non pauca ad eam spectantia, in Tractatu de Scientia, ob magnam inter utrâm-
que hanc facultatem connexionem, sint discussa. Primò autem de necessariâ
Dei Voluntate, mox de liberâ agemus: qua questione nihil in totâ Theologica-
rum Disputationum serie difficilior.

SECTIO PRIMA.

Præmittuntur quedam circa Volun- tatem Divinam.

I.
Auctoritate
ostenditur,
dari in Deo
voluntatem.

SUPPONENDUM inprimis tanquam
certum cum S. Thoma hic, quaest. 10.
art. 1. dari in Deo voluntatem: quod
probatione non indiget, tum quia
Scriptura passim de Dei voluntate
mentionem facit: sic Regius Prophe-
ta Psalm. 113. v. 3. *Omnia, inquit, quæcumque voluit
Dominus, fecit in celo, & in terra.* Omnia etiam
dicuntur in voluntate Dei posita esse. Unde Apostolus
ad Rom. 12. v. 2. ait: *Ut probetis quæ sit voluntas Dei, &c.*

II.
Idem variis
rationibus
fundatur.

Ratio etiam naturalis id ipsum suadet, voluntas
siquidem est perfectio simpliciter simplex, & conse-
quenter Deo non neganda. Deinde, vel ipso natu-
ræ instinctu homines ad Deum, semper in suis
necessitatibus recurrunt, ejusque auxilium implo-
rant: Omnibus ergo à natura inditum est, ut exi-
stiment Deum velle iis opem ferre, alioqui hoc
frustrâ facerent. Tandem Deus est laude omni ex
parte dignissimus, non naturali tantum, seu ob
summam naturæ ejus excellentiam; sed etiam morali,
quæ nimirum debetur actibus moralibus seu
liberis: hi autem, sicut & sanctitas, sine voluntate
non consistunt.

III.
Diversi in
Deo ratione
nostrâ dan-
tur volun-
tatis actus.

Deinde, sicut in Scientiâ Dei plures actus supra
distingimus ratione nostrâ diversos, ita plures
etiam voluntatis actus considerare in Deo possumus,
tum prosecutionis, ut amorem, complacenta-
m, &c. tum fugæ, ut odium, detestationem, &
alios hujusmodi, quos circa objecta creata habere
Deus potest.

Ulterius, Deum amore saltem latè sumpto,
amare seipsum, tanquam certissimum docent om-
nes Theologi: & ratio videtur manifesta, cum Deus
sit objectum perfectissimû, & amore dignissimum,
utpote bonitatis simpliciter infinitæ, & alioqui non
foret perfecte beatus; ad hanc enim spectat amor
& fruitio summi boni. Amor ergo Dei respectu
ipsum est necessarius, idque non quoad specifica-
tionem tantum, seu quòd non possit se odisse, cum
nihil in se cernat mali, sed quoad exercitium; Deus
siquidem, bonum infinitum cum sit, idque in omni
bonitatis genere excogitabili, rapit ad se necessa-
riò suam voluntatem, nec ab amore sui cessare
illo pacto potest.

IV.
Inprimis
Deus amat
seipsum.

Amor, qui
Deum amat
se, est neces-
sarius.

Dici verò nequit hic amor liber, nisi per amo-
rem liberum intelligatur spontaneus, seu liber à
coactione: quo sensu intelligendi sunt Scotista,
dum dicunt Deum amare seipsum liberè, nempe
amore libero à coactione. Quo etiam modo di-
cunt, Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio
liberè; quamvis sit impropria locutio, cum libertas
simpliciter seu absolute dicta, sit libertas à necessi-
tate; quo sensu certum est nec Deum se amare, nec
Patrem & Filium producere Spiritum Sanctum li-
berè, cum sit objectum infinitum, infinite attra-
ctivum, & applicativum infinitè. Eò autem minùs
congruus est ille loquendi modus, quòd in Bulla
Pii V. & Gregorii XIII. contra Michaëlem Baïum,
censuretur hæc illius propositio 39. *Quod voluntariè
fit, licet necessitate fiat, liberè tamen fit.* Deus ergo
spontaneè, voluntariè, ultro se amat, id est, in-
finito quodam pondere & inclinatione naturæ, &
consequenter immunis est ab omni coactione &
violentiâ; necessariò tamen se amat, ita scilicet, ut
nullâ ratione ab actu illo cessare possit.

V.
Quo sensu
dicitur ali-
qui Deum
amare se
liberè.

Deus spontaneè se amat, non liberè.

SECTIO